

si narediš tam žitnico. Zakaj ne? — Za to, ker na kraju ni suho in ni zadosti hladno.

Na večih krajih imajo zato posebne žitnice, vendar tudi pri njih je gledati na to, da ne pride va-nje dež ali sneg, nje je torej treba postaviti trdne in mora se jim dati trdna streha ali še njo ti bo treba večkrat pregledati, če ti kje ne prepušča vode. Vrh tega pa je žitnicam treba svetlobe in prepuha. Okna, skozi katera vleče, stojé si nasproti in ne smejo biti višje, kakor 60 cm. nad tlemi, to pa za to, da še more veter čez površje žita vleči.

Da zabraniš ptičjem priti v žitnico, narediti se morajo mreže na oknih, bodi iz železja bodi iz lesa, to je vse eno, samo tako goste naj bodo, da še vleče lahko veter skozi nje, ptiči pa ne morejo več skozi nje. Zoper dež, sneg, meglo služijo ti pa lahko „polke“. Samo po sebi se pa razumeje, da tla ne smejo imeti lukenj in da je treba ključavnice, kajti nihče ne shranjuje žita za tatove.

Brž, ko si žito v tako shrambo spravil, začne se ono potiti; to se godi blizu tako, kakor dokler je žito v snopih. Najprej zapaziš toploto pri žitu, za-njo pride mokrota ter nek poseben duh. Ta duh nam kaže, da se z vodo izgubivajo še tudi druge snovi iz žita. Te snovi pa so olje in gorikova kislina, kajti toplota v žitu je le tako mogoča, da izgori nekaj trdnih snovi iz žita. Največ pa izgori menda trdivkine moke, manj pa mastnih reči in protejina.

Kdor ravna prav z žitom na žitnici, njemu je treba, da zabrani, kar največ more, vtopljenje žita ter da pospešuje umetno izhlapienje mokrote. To dosežeš najlaglje in najhitreje s tem, da nasiplješ žita le na tenko po diljah ter da ga daješ večkrat preobrniti.

V tem, ko leži žito, prijema še tudi potem, ko se je že izpotilo, vselej kislika iz zraka in daje zato pa iz sebe gorikove kisline, to se pravi: žito zgori po malem. To se godi zato, ker je žitu lastno to, da vzprejema željno mokroto va-se iz zraka. Lahko se ugane, da vzprejme žito, kedar je zrak vlažen, mokroto va-se in kedar je zrak suh, tisto zopet izpušti. Računi se, da se ponavlja gorikova kislina tem bolj, čem pogoje se zrak izpremeni, čem več je vlage v žitu in čem višja je toplota. Oves, ki leži n. pr. 36 mesecev na zračni žitnici, izgubi 72 % suhih snovi več, kakor oves, ki leži isto tako 36 mesecev v zaprti žitnici. Moč ovsa je pri tem za 6 % manjša in tudi protejini pojema v njem. Koruza izgubi pa v 16 mesecih na zračnem kraju 10 % suhih snovi več, kakor pa, če leži na zaprtem kraju.

Iz tega pa lahko vidi človek, kako da je potreba za žito, da se shranjuje na suhih in hladnih krajih, pa takó, da se ubrani zraka. Ali težko je to, da doseže človek vse troje.

(Konec prih.)

Sejmovi. Dne 11. januarija v Šmarju, na Planini, pri Novi cerkyi in dne 14. januarija pri sv. Filipu v Kozjanskem okraju.

Dopisi.

Iz Celja. (Božičnica „katol. podpornega društva.“) [Konec.] Premalo je bilo zahvale, katero je izrekla za to odbrana učenka preč. g. Jožefu Žičkarju kot načelniku tega društva za preobilni trud in velike skrbi, katere jim to društvo in posebno njegove „Božičnice“ leto za letom prizadevajo. Pa še to pičlo zahvalo so preskromni gospod takoj od sebe odvrnili, ter zbrane otročičke v poljudnem nagovoru opominjevali, za preobilne darove, katere vidijo za se pripravljene, hvalo dajati pred vsemi ljubemu Jezuščeku, čegar podobico videl si okinčano pod božičnom drevescem. Božje dete čudovito leto za letom srca toliko p. n. dobrotnikov naklanja, da za reve tako očetovsko skrbijo. Opomnili so jih govornik potem, da naj molijo pred vsem za blagor Njih ekscelencije našega premil. knezoškofo, ki so pokrovitelj, pa tudi največi dobrotnik tega zavoda. Enako hvaležno pa naj tudi molijo za druge svoje dobrotnike, ki so za nje ali denarja, ali blaga darovali, in iz darovanega jim toliko obleke in obutila priredili.

Ob enem zahvalil se je društveni g. načelnik vsem p. n. dobrotnikom za vse temu društvu skazane dobrote, ter ga je še za bodoče njih naklonjenosti priporočil. Na to poprosil je navzočo preblagorjeno gospó baronko, pravo „mater ubogih sirot“, največjo dobrotnico tega društva iz Celjske okolice, da naj bi blagovolila otročičem za nje pripravljene božične darove razdeliti. Milostna gospa opravila je to službo s posebno spretnostjo, ter je osrečene otročičke prav ljubeznjivo slovenski ogovarjala. Vsa lepa svečanost sklenila se je s slovesnimi večernicami v domači kapeli. Konečno zapela se je še „Lurška pesem“ ravno tako, kakor se je pela letos pri duhovnih vajah na Slatini, in kakor se poje bržčas že po vsej našej škofiji.

Od sv. Trojice v Slov. gor. (Šolska napaka) Ni še minolo dva meseca, ko me neko opravilo pri sorodnikih privede v Slov. gorice, v trg sv. Trojice. Po raznih pogovorih, pogledam še radoveden kopo šolskih knjig na mizi ležečih, katere je deklica, ki obiskuje III. razred potrebovala. Pa žalosten prizor — knjige so bile same čisto nemške, kakor tretja nemška slovnica za nemške ljudske šole, tretje nemško berilo, tudi trdo nemško in nemška računica, le edini katekizem bil je slovensk; kakor da bi trg sv. Trojice bil Bog vedi, kje na Pruski zemlji, ne pa v Slov. goricah. Oh, sem si mislil, tedaj vas hočejo za nemčurje izrediti. Hvala Bogu, sem rekel, pri nas pa vendar ni

tako, mi imamo slovensko trirazredno šolo; pri nas je slovenski jezik temelj in podlaga vseh učnih predmetov, ne pa ohola nemščina. Taki učitelji, kateri slovenske otroke samo v nemščini učé, ostudijo otrokom materni jezik, ter le otrokom nauke po nemško v glave vrivajo, slovenski jezik pa jim je suženj. Oni pometajo materni jezik iz glave in jim trgajo materno ljubezen iz srca. Otroke po nemško nagovarjajo in nočejo slovenskega odgovora. S takim dejanjem zgubé otroci veselje do šole in učenja. Vsak pametni človek mi bode pritrdil, da je resnica, če se mladina učnih predmetov v tujem jeziku učí, je ves uk „bob v steno“. Ko bodo iz šole izstopili, ne bodo znali nemški, ker že pri učenju niso imeli pravega veselja k temu; družih potrebnih reči pa tudi ne, ker so se jih v tujem jeziku učili. Že vem, kam da pes taco moli. Prosto slovensko ljudstvo gotovo ne želi tega, temuč tržani. Oni bi pač radi bili, da bi se njihov trg ponemčil in da bi se slovenske gorice imenovalé „deutsche Büchel“. To ne bo nikoli. Njih želje se popolnoma strinjajo s celjsko „vahterico“, ki pravi, da je le nemški jezik zveličaven. Sram jih naj bo nas Slovencev! Edno vam tržanom nasvetujem, pustite slovensko šolo vašemu ljudstvu, ker je za vso vašo slovensko okolico ustanovljena, ne pa samo za vaš trg. Če pa vas nemščina tolikanj mika, ustanovite si lastno nemško šolo in ne vsiljujte nemščine v ljudsko šolo. Zapomnite še si besede rajnega, nepozabljivega in narodnega škofa Slomškega: Šola pa če prava ni, je boljše, da je ni. J. L. iz N.

Iz Borovelj. (Puškarija.) Kratko ste že omenili v vašem cenjenem listu, da dobijo Borovčiči zadružne stroje ali mašine. Pričakuje se s tém napredkom boljša bodočnost, zlati časi, kakor 1860 — 1875. Mnogo delavcev pa vse drugače misli o naslednjih mašin. 600 delalcev je v Borovljah, ki izdelujejo lovske puške; poleti imajo komaj dosti dela, zdaj po zimi je pa tako slabo, da žvižga! — Dela je premalo! — da! pravijo delavci, kaj bomo delali s stroji, ker še tako nimamo kaj dela! Ali se bo delalo z mašinami boljši kup, — puške nimajo tako že zdaj skoraj nobene cene več — to bi bila največja nesreča; pri industriji ni tako, kakor pa pri poljskih pridelkih, da bi cena rastla in padla, ampak cena znižana, ostane na vse večne čase nizka! V tem oziru se po pravici bojé delalci. Da pa veliki gospodi res mislijo, da bi se s stroji boljši kup delalo in s tém bi se delo pomnožilo, je bilo čitati že v raznih nemških novinah. Edino upanje je še bilo na vojaško delo, nove avstrijske puške-repetirke. Le zavoljo tega so Borovljanci tako veselo sprejeli nasvet vlade na osnovanje zadružnih mašin, ker se je sploh mislilo, da se bodo s temi stroji izdelovali posamezni deli k vojaškim puškam. „Žol-

nirsko delo je še fletno delati“, pravijo Borovčiči, „ker je gotov denar“! Ravnokar je pa razšla vest, da je vojaško delo od vlade odbito! Seveda ni samo zdaj žalost v Borovljah, ampak v celej spodnji Rožnej dolini. Čuditi se pa tudi ni, kajti v mestu Steyr so zelo že pripravljene in uravnane na vojaško delo, v Borovljah pa še dozdej ni nobenih mašin, katere bi samo za 100 ljudi sto tisuč goldinarjev stale. Pravi uzrok slabo-žalostnega položaja v slov. Borovljah je edino le to, ker je preveč delalcev. Ogromno število, 600, je kar nekaj let sem tako silno narastlo, odkar se kmeti tako štulijo k puškariji ali „piljam“. Kmetje vidijo, kako so „piljaji“ židane volje, po krémah popivajo, nobel obleko nosijo, — kmetom se vse to dopade, zapustijo svoj lepi stan in hajdi k industriji! To je žalostno! Kmetom v okolici pa delavskih moči manjka. Dinarjev je toliko malo, da te količkaj priden delavec 1 gold. in še črez stane! To je res predrago za kmeta. Pri tem pa še število potepuhov in beračev od dné do dne narašča. Če je kdo le količkaj trapast, že v Boga ime prosi, da mu le delati ni treba, čeravno je v najmočnejših letih. Kmetje naj bi ne štulili svojih sinov toliko k industriji, doma pa hlapce in dninarje plačevali; poznam kmete, ki imajo po 3 sinove, pa vsi so puškariji; kako bo potem puškar na kmečkej hiši gospodaril, če nič ne bo v ekonomiji razumel, in vse tuje ljudi najemati moral in pa drago plačevati? Bog daj, da bi tiste kmete kmalu pamet srečala, ki svoje sinove preveč k puškariji „bulajo“, saj je mladih puškarskih sinov odveč! Kmeta sin, ki je postal puškar, navadno očetu nič ne pomaga.

Iz spodnje Savinjske doline. (Občinske volitve.) Svečana prve dni, bodo občinske volitve za občino Velika Pirešica. Občina je ena večjih občin za spodnji Štajer in sedi v srenjinem odboru 24 mož, in 12 njih pa še more posebej v namestništvu biti, toraj vseh je treba 36 izvoliti. To je težavna reč, ako se pomisli, da so za to le izvrstni, izobraženi, neustrašni, sploh značajni možje potrebni. In takošnjih mož nabrati, to ni lahka reč; posebno ako so pomisli, da so tukaj zdaj dve stranki, in da so posilinemci, do ne dolgo časa do sedaj, prvo besedo imeli, in zvonec nosili; da je vse za njimi tekalo, ravno kakor da bi jih bili naravnost v sv. raj peljali. In še zdaj jih je mnogo, ki so tako zavrvani va-nje, to je v nemčuhe, da za ves svet ti ne verjame, ko bi njemu še tako resnico pravil, a kar „nemču“ gospod reče, to je vse gola resnica, akoravno je taka laž, da je vsa kosmata. Pa da gospodi, ki se v kočijah vozijo in gledajo iz sence, kako jim ubogi na solncu denar služijo, da taki se za Nemce štulijo in nemško le nemško in zopet liberalno nemško želijo, naj njim že bo. O ta-

kih ne govorim; pa da se slovenski kmetje, veliki in mali, ki so drugače čez vse poštenu in spoštovanja vredni, pustijo tako za nos voditi in da iz samega golega straha: kaj bi pa gospod „fotar rekli“, si ne upajo še menda drugače misliti ne, kakor „gospod“ želi; to je žalostno, to ni lepo. (Konec prih.)

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Sedaj stojimo že srečno v novem letu in ni videti, da se je izpremenilo kaj v političnem življenju. Niti nemški kujavci na Českem imajo doslej kaj od tega, da so se skujali ter izstopili iz českega dež. zbora. Knez Lobkovic, dež. maršal in baron Kraus, ces. namestnik sta bila vsled tega sicer šla na Dunaj h grofu Taaffeju, toda kar sta mu razodela, to ni grofa nagnilo, da bi kaj ukrenil za te dorasle pa kujave otroke nemške. Mogoče pa je, da jim še speče kako pogačo ter jo namaže s svojim maslom, da bodo zopet lepše lice dobili. — Na Dunaju se je na novega leta dvoje „zaljubljenih“ vrglo po sili iz tega sveta a prej v noči sta bila še na plesišču. Tak je rad nasledek „Silvestrovih večerov.“ — Lutrovcem cvete po Avstriji od nekaj let sem pšenica. Kar je kje mastniših služeb, tam naletiš pogostem lutrovca. Sem iz „reicha“, iz Nemčije, sta si bila taci ljudi Beust in Stremayr kar na kupe zapisovala. Tovnej so imeli lutrovci v Gradcu volitev lutrovske župnije, 12 mož stoji ji na čelu. V njih vrsti pa smo koj 5 profesorjev naštel, vsi so v mastnih službah in povsodi prvi, kjer jim hodi za to, da vržejo kak kamen na kat. cerkev. In taci ljudje ne povedó ta čas, da so lutrovci in tudi novine ne vedó, se vé, da navlašč, ta čas nič za njih lutrovstvo. — Korošci še vedno nimajo škofa, to pa za tega voljo, ker se katolišk duhovnik ne da rabiti v zlo. Vsi nemški duhovniki, ki se jim je škofijstvo ponudilo, niso ga vzprejeli, češ, da je žalostno za višjega pastirja, če ne zna govoriti s svojimi ovčicami. A Slovence Bog varuj za škofa v škofiji, ki šteje dobro tretjino Slovencev! Odtodi toliko ugibanja in iskanja po novem škofu. — Na Kranjskem imajo sedaj potrjeno postavu, vsled katere se mora bernja rešiti. Njo še je prejšnja nemčurska večina sklenila tik pred uro, ko je postala manjšina. Sedanji dež. predsednik pa jo je vse eno priporočil v potrjenje. Kranjski kmet mu za to ne bo vedel hvale. Za gozde in njih vzboljšanje ima sedanji slov. dež. zbor v Ljubljani lepih predlogov in če se bode po njih ravnalo, bode s časom Kranjska zopet slovela po svoji lesovini. — Dež. odbor za Primorje v Gorici izdal je letos poročilo o svojem delovanju v italijanskem in slovenskem jeziku in pri našem v Gradcu? Lani se je predložila v našem dež.

zboru neka resolucija, v kateri se nam jemlje pošteno ime Slovencev ter se namesto njega vsiljuje ime — bindišarjev in do taci mož bi Slovenec še naj imel zaupanje? — V Trstu ni za las bolje, tudi tu, ne več Nemci, pač pa Italijani zatirajo Slovence ter sami škilijo prek črno-rmenih mej. V tem oziru, kakor tudi v onem si Nemece pa Italijan lahko podasta roke, samo da unega vleče na jug, tega pa na sever, in grof Taaffe še ni našel, da si sedi že sedmo leto na krmilu, za nju biča. — Ogrom ali bolje Madjarom jame že svitati, dolgovi, ki so jih od leta 1867 naredili, žugajo jim vzeti zlate gradove, ki so jih doslej stavili — v megle.

Vnanje države. Vse povsodi se slut, da bode treba storiti konec večnemu rožljanju s sabljo, a nihče ne zna, kako se to naj doseže. Vsak dan rodi kako novo zavezo, sedaj je taka med Rusi in Turki, sedaj med Rusi in Nemci, sedaj zopet Nemčije z Avstrijo. Čemu je vse to? Da se plete nekaj, to edino je gotovo, kaj pa in zoper koga, tega ne pové nobena — pratka in ne vedó tudi nobene novine, naj se še tako delajo, kakor da bi vse vedele. Mi zato ne maramo iskati onih zavez. Nekatere so že v resnici, zato pa še vse eno ni reči, da so trpeče. — Bulgari so še vedno na površju, to je na vseh straneh se jih bojé, ker nikjer ni posebno veliko veselja za vojsko. Va-njo pa se lahko zaplete, kdor se koli potegne za-nje. — Nemški cesar Viljem stoji že 80 let v vojaški službi in so vsled tega imeli nek jubilej v Berlinu. No starček ga je še preživel, kolikor, toliko brez posebne škode. — Zoper ustajne delalce so nekatere države, Nemčija, Belgija, Francija in dr. sklenile združene postopati. Veliko pa si ne obetamo od tega združenja. — Salisbury, prvi minister v Angliji, išče še vedno ministra za finance. Kolikor se sliši sedaj, utegne se na ta stol še vendar-le uesti Göschen. Imenitno je to vsled tega, ker celo ministerstvo nima veliko moči, ako je ta mož zapet — pri žepih. To pa pomeni veliko pri vprašanju, ali nastane v spomladi vojska, ali ostane še mir po Evropi. — Francoski republikanci se prestrajajo, kajti stranka Ferryja in Freycineta čete si seči v roke. Doslej ste si bili nasprotni. — V Rimu je pogorela velika palača kneza Odescalchija sredi mesta. Požarna bramba je prišla gasit, toda še le celo uro pozneje, ko je jelo goret. Knez ima škode za 1 milijon in je kralj Umberto očitno razodel svojo nevoljo nad tako počasno brambo. — Sv. Oče so vzprejeli, kakor prejšnja leta, tudi letos o novem letu najvišje plemenitaše v Rimu. Med njimi je bil poslanec naše Avstrije. — V Macedoniji vre in Turčija se boji ustaj. Pravi se, da angleški desetaki, šterlingi, pojó ljudém.